

VERTAALD DOOR ...

Wie vertaalt, loopt onvermijdelijk tegen de grenzen van de taal aan. In deze rubriek presenteert een vertaler zijn of haar weerbarstigste vertaalprobleem – en de uiteindelijke oplossing.

Frank Lekens

Wat is het grootste vertaalprobleem dat u als ondertitelvertaler bent tegengekomen?

Soms dient zich spontaan een mooie oplossing aan voor een probleem dat niet eens bestond. Bij de uitreiking van de BAFTA's (zeg maar de Britse Oscars) kibbelen twee presentatoren over de envelop met de prijswinnaar, die ze kwijt zijn. Dan daalt een engel neer uit het plafond en reikt hun de envelop aan. Tjonge, zegt de ene presentator, "I feel a little upstaged now." Bij de live-ondertiteling voor dit programma heb ik net pauze. Ik ben benieuwd wat mijn collega Pieter hiervan gaat maken: *upstage* is in normale omstandigheden al geen gemakkelijk woord om bondig te vertalen. De suggesties in Van Dale zijn omslachtig: onder meer "de show stelen van" en "het gras voor de voeten wegmaaien". Wat maak je daarvan, in dit geval?

Hoe is het opgelost?

Zelf weet ik zo gauw geen oplossing, maar ik hoor mijn collega dicteren: "Ik voel me een beetje overvleugeld." Ik schiet in de lach en steek mijn duim op. Dit moet een engeltje hem hebben ingefluisterd. Collega kijkt verstoord op. Zo discreet is het engeltje dus te werk gegaan: hij had het nog niet beseft, de grap dringt nu pas tot hem door.

Er is ons altijd bijgebracht dat een ondertitel nooit leuker mag zijn dan de brontekst (die hier geen woordspeling bevat). Maar ach, bij live ondertitelen ben je allang blij als je voor een lastige term bijtijds een redelijk alternatief vindt, en dat zonder typfouten de digitale ether in kunt slingeren. Dan mag je volgens mij ook best eens de show stelen met een oplossing voor een probleem dat niet bestond.

Frank Lekens (1969) werkt sinds 1996 als ondertitelvertaler, is redacteur van VertaalVerhaal.nl en vertaalt sinds 2003 romans en verhalen van uiteenlopende auteurs (zoals Ian Rankin, Frederick Barthelme, Cynthia Ozick, Joseph Conrad en William Trevor); zijn laatste vertaling was *Daisy Miller* van Henry James.



Foto: Iltila Hahne